

Umeå universitet
901 87 Umeå

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Åsa Rurling
08-563 088 67
asa.rurling@hsv.se
BESLUT

2009-05-14
Reg.nr 83-1050-09

Ansökan om tillstånd att använda ett års arbetslivserfarenhet som behörighetskrav för Personalvetarprogrammet vid Umeå universitet från och med höstterminen 2010

Ärendet

Umeå universitet har ansökt om att få använda ett års arbetslivserfarenhet som behörighetskrav för antagning till Personalvetarprogrammet från och med höstterminen 2010. Personalvetarprogrammet kommer i övrigt att använda områdesbehörighet 5 (MaB, ShA).

Lärosätets motivering

Umeå universitet menar att kravet på generell arbetslivserfarenhet är nödvändigt för att studenterna ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Programmet i Umeå utgår ifrån att det har en studentgrupp med blandad arbetslivserfarenhet snarare än en specifik. Argumentet för generell arbetslivserfarenhet utgår från att utbildning ses som en social process och inte som en individuell och därför är det gruppens samlade men olika erfarenheter som bidrar till ett gott lärande och en god personalvetarutbildning. Detta behövs för utbildningens alla kurser där teori hela tiden knyts till praktik (d.v.s. till arbetslivsfrågor) och det kan inte ersättas av en enda praktikinriktad kurs som ofta ligger i slutet av utbildningen.

Som utbildningen i Umeå idag är organiserad är det nödvändigt med arbetslivserfarenhet eftersom den krävs för förståelse av och kunskapsbildning om hur organisationer och arbetsliv fungerar samt arbetslivets förutsättningar och behov. Studenter med arbetslivserfarenhet har erfarenheter av relationer i arbetslivet (såsom arbetsgivare/ chefer - arbetstagare/medarbetare – arbetstagarorganisationer/ facket – avnämare/ kunder/klienter). Därmed har de möjlighet att tillgodogöra sig innehållet i utbildningen och komma djupare i sin teoretiska och praktiska förståelse för personal- och arbetslivsfrågor. Utbildningen baserar sig i stor utsträckning på seminarier och andra diskussionsformer som bygger på tidigare erfarenheter till vilka de teoretiska resonemangen knyts. Detta innebär att de flesta kurser och dess övningar och seminarier inom personalvetarprogrammet i Umeå skulle behöva

arbetas om ifall studenterna inte har arbetslivserfarenhet med sig in i utbildningen. Universitetet gör bedömningen att detta skulle bidra till kvalitetssänkningar i utbildningen och leda till personalvetare med en lägre kompetens. Det är problematiskt att förvärva tillräckligt djup kunskap inom personal- och arbetslivsområdet under utbildningens gång om inte studenten har arbetslivserfarenhet när utbildningen startar. Slopas detta krav, befäras lärosätet att utbildningen kommer att få känna av att studenterna lämnar programmet med en lägre grad av praktik- och teoriintegrerade kunskaper och bedömer att det finns en risk för att fler lågmotiverade studenter söker sig till programmet, vilket kan ge fler avhopp.

I Högskoleverkets rapport "Utvärdering av personal- och arbetslivsprogrammen vid svenska universitet och högskolor" (2004:28 R) instämmer Högskoleverket i bedömargruppens ståndpunkt om att frågor som rör krav på arbetslivserfarenhet vid antagningen till utbildningen är viktiga att diskutera. I utvärderingen framgår också att studenter och avnämare anser det viktigt arbetslivserfarenhet behålls som ett behörighetskrav.

Högskoleverkets bedömning

Övervägandena om arbetslivserfarenhet som behörighetskrav handlar dels om den är helt nödvändig för att studenterna ska kunna tillgodogöra sig utbildningen, dels om den är relevant. Enligt 7 kap. 8 § högskoleförordningen ska de krav som ställs vara helt nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Högskoleverket fastställer de särskilda behörighetskrav som ska användas för utbildning som leder till yrkesexamen, medan högskolorna själva fastställer sådana krav för övriga utbildningar. Högskoleverket kan om det finns särskilda skäl bevilja en ansökan om andra krav än de som följer av de fastställda områdesbehörigheterna (HSVFS 2007:8). Sådana andra krav kan vara krav på arbetslivserfarenhet. Regeringen skriver i *Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet* (prop. 2006/07:107) att kunskaper och erfarenheter som har inhämtats via t.ex. arbetslivet kan ge en god grund för att tillgodogöra sig högre utbildning. När det gäller vilka typer av kunskaper och erfarenheter från arbetslivet som kan komma ifråga som behörighetskrav, framför regeringen följande:

Regeringen anser dock inte att arbetslivserfarenhet per automatik ska ge behörighet till högre utbildning. Arbetslivserfarenheten skall vara relevant för utbildningen. Detta avgörs genom individuell prövning av kompetensen från högskolans sida. (s. 16)

Detta innebär att regeringen i propositionen uttalat att det som kan vara ett behörighetskrav för en viss utbildning är specifik arbetslivserfarenhet och inte arbetslivserfarenhet som är mer generell.

Personalvetarprogrammet vid Umeå universitet ansöker om generell arbetslivserfarenhet. Verkets bedömning är att Personalvetarprogrammets karaktär och upplägg vid Umeå universitet kan motivera att all arbetslivserfarenhet anses vara

relevant. De studenter som examineras från Personalvetarprogrammet ska kunna arbeta med ledarskaps-, personal- och organisationsfrågor inom olika sektorer och olika slags organisationer. Diskussionerna i utbildningen innehåller av allt att döma många perspektiv och aspekter på arbetslivet och torde bli mer givande om studenterna har arbetslivserfarenhet.

Vidare anser Högskoleverket att studenternas erfarenheter från arbetslivet måste tas tillvara och användas i utbildningen om det ska anses vara ett helt nödvändigt krav. Umeå universitet har motiverat och visat att utbildningen i stor utsträckning baseras på seminarier och andra diskussionsformer som bygger på tidigare erfarenheter till vilka de teoretiska resonemangen knyts. Studenternas blandade erfarenheter från arbetslivet gör att teori kan knytas till praktik redan från början i programmet.

Umeå universitet har ansökt om ett års arbetslivserfarenhet, vilket verkar rimligt. Högskoleverket bedömer att presumtiva sökande ges möjlighet att uppfylla kravet inför antagningen till höstterminen 2010.

Högskoleverkets beslut

Högskoleverket beslutar att Umeå universitet utöver aktuell områdesbehörighet får använda ett års arbetslivserfarenhet som behörighetskrav. Arbetslivserfarenheten skall sammanlagt omfatta minst 12 månaders heltidstjänstgöring eller motsvarande längre tid på deltid, minst halvtid. Alla perioder som omfattar verksamhet med minst halvtid på varje arbetsplats tillgodoräknas. I lärosätets information till sökande ska tydlig information om detta samt vad som inte får tillgodoräknas finnas.

Beslutet omfattar tre antagningsomgångar från och med antagningen till höstterminen 2010. Därefter vill Högskoleverket ha en rapport som beskriver de sökande samt de antagna och deras prestationer. I samband med att denna uppföljning rapporteras kan universitetet ansöka om fortsatt tillstånd att tillämpa de utökade behörighetskraven.

Beslut i detta ärende har fattats av utredare Leif Strandberg efter föredragning av utredare Åsa Rurling.

Leif Strandberg

Åsa Rurling